UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Aurea Rosa id est preclarissiam[!] expositio sup[er] euangelia totius anni: de Tempore [et] de Sanctis. tam s[ecundu]m ordine[m] Predicato[rum] q[uam] s[ecundu]m Curia[m]

Mazzolini, Silvestro

[Augsburg], 31. Okt. 1510

VD16 M 1750

Casus xix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70429

Visual Library

ꝑiculoſus:nõ oꝑtet illũ eẽ occultũ mani/
feſtare ſi ꝑciũ minuat̃

Tertia. Si aũt eo caſu ꝑciũ nõ minuat̃:
peccat vẽditoꝛ ⁊ reſtituere tenet̃

Quarta. Si aũt nec vẽditoꝛ talẽ defe/
ctũ nouit:nõ peccat q̃dẽ:ſed tñ tenet̃ reſti
tuere cũ nouerit.

Quinta. Si defect⁹ eſt ꝑiculoſus ⁊ oc
cult⁹:ſine pctõ taceri nõ põt

Sexta. Si ṽo ſit publicus nõ opoꝛtet
ipſum pateſ̃acere:ſed opoꝛtet ꝑciuꝫ mi/
noꝛare.

Caſus xviij.

Querit̃ decimooctauo q Utrũ emẽs raptũ vel fura/
tum teneat̃ reſtituere: Ad h̃
reſpõdet Archie.ij.ꝑte.ti.j.
⁊ Piſan⁹ titu. Reſtitutio q̃rto. ⁊ Ray. ⁊
Guil. ⁊ Hoſti. Et ſm iſtos diſtinguitur
Aut em̃ fecit ignoꝛanter aut ſcient̃. Si ꝑ/
mũ:ſic eſt poſſeſſio bone fidei:niſi vt dicit
Ray. ignoꝛãtia eẽt craſſa vel ſupina:eo ꝙ
lata culpa equiꝑat̃ dolo. extra de ꝯſtit. vt
aniaꝝ.li.vj. Põt igit̃ retinere expẽſas q̃s
fecit tꝑe bone fidei circa rẽ. ⁊ fruct⁹ perce
ptos. extra de i inte. reſti. req̃ſiuit. Etſi bo
na fide durãte res perijt:ñ tenet̃ ſm Ray
mũ. ⁊ Hoſti. q: nõ erat i moꝛa. Nec ſimi/
lit̃ ſi alienauit:q: nõ deſijt poſſidere dolo
Nec tenet̃ reddere ꝑciuꝫ qͦd inde habuit.
q: ꝑciũ rei furtiue nõ eſt furtiuũ. ff. d̃ fur.
l. qui vas. §. fina. Qͦd intelligo nõ ſolũ ſi
illud diſtraxit:ſed etiãſi extat. q: actio re/
manet vero dño ꝯtra ſcðm emptoꝛẽ. Si
tñ ſtante re illam agnoſcit furtiuaꝫ:tenet̃
illam reddere cũ fructib⁹ extãtib⁹:nec po
teſt a dño petere ꝑciũ. C. de furtis. l. in ci
uilem. ſed agit ꝯtra vẽditoꝛeꝫ. Si aũt ſe/
cundũ:adhuc diſtinguit̃. q: aut h̃ fecit ad
vtilitatẽ ſuã:aut dñi. Si ꝑmũ:tenet̃ reſti
tuere rẽ ⁊ oẽs fruct⁹ extãtes ⁊ ꝯſumptos
etiãſi ſoluꝫ ꝓbabil̃r credebat. Nec liberat̃
alienãdo aut ſi res pereat:q: cõmiſit fur/
tũ rẽ alienã inuito dño ꝯtrectãdo. ff. d̃ fur.
l. j. Et tenet̃ reſtituere eã in ea bonitate i
q̃ emit. Jmo ⁊ i ea in q̃ fuit tẽꝑe interme/
dio:ſiq̃ua fuit maioꝛ. Cõcoꝛ. Ray. ⁊ Ho
ſti. Et idẽ intelligit̃ de ſcðo ⁊ tertio em
ptoꝛe tali. Nec põt petere ꝑciũ. l. in ciuilẽ.
Si aũt ad vtilitatẽ dñi vtiliter gerẽs ne/
gociũ eius põt ꝓpetere quicq̃d ſibi abeſt ꝑ
illa re ſiue ꝑcium ſiue expenſas:⁊ tenetur
reddere q̃cq̃d ſibi ꝑ ea re adeſt. ſm Ray. ⁊
h̃ ſi vtilit̃ negociũ geſſit:q: ꝑciũ. ſ. eſt mo/
dicũ:⁊ dñs alias nõ erat habitur⁹. Elice
ꝯcluſiones.

Prima. Qui bona fide ignoꝛant̃ emit
rẽ furtiuã:tenet̃ ſolũ de re ⁊ fructib⁹ extã
tib⁹:niſi ignoꝛãtia eẽt craſſa

Secunda. Tal̃ ꝑt repetere expẽſas fa/
ctas i bona fide. nõ aũt ꝑciũ qͦd dedit:ſed
agit ꝯtra venditoꝛẽ

Tertia. Qui emit ignoꝛãtia craſſa:te/
net̃ in omnib⁹ eo modo q̃ malefidei poſ/
ſeſſoꝛ.

Quarta. Qui emit ſcient̃ ad ſuã vtili/
tatẽ. i. animo habẽdi ꝑ ſe rem vel ꝑciũ tenet̃
de re ⁊ de fructib⁹ extantib⁹ ⁊ de ꝯſũptis
⁊ de oi melioꝛatiõe rei:etiãſi res perijt vl̃
ſit alienata.

Quinta. Qui aũt ad vtilitatẽ dñi ge/
rẽdo vtilit̃ negociũ ei⁹:põt repetere ꝑciũ:
⁊ omnes expenſas:⁊ tenet̃ reddere oẽs
fructus.

Sexta. Licꝫ tali in foꝛo ꝯſciẽtie credat̃
tñ in foꝛo ꝯtẽtioſo ſec⁹. Uñ oꝑtet tꝑm ꝓ/
teſtari ꝙ hac de cã emat. argumentũ. C.
de furt̃. l. ij.

Septima. Probabilit̃ credo ꝙ taliter
emens parat⁹ reddere vero domino ſi cõ
paruerit:credẽs tñ ꝙ nõ compebit. ⁊ ꝯſe
q̃nter ſperãs ꝑ ſe rem ſe habiturũ:nõ pec/
cat. q: ṽiſimilit̃ põt de veri dñi volunta/
te ꝑſumere.

Caſus xix.

Queritur. xix. Utrum q liceat emere ab vſurarijs ma
nifeſtis pignera perdita: Ad
hoc reſpõdet Archie. ꝙ vna
opinio que eſt Alex. de ales
⁊ Bonauẽ. ⁊ Scoti. iiij. diſti. xv. eſt ꝙ in
vſura nõ transferat̃ dominiũ ſm quã nõ
poſſunt emi vel in ſolutioneꝫ accipi:ſicut
nec rapta. Sed alia eſt dicens ꝙ transfer/
tur:ſed remanet repetitio q̃ eſt ſcti Tho/
me ⁊ Gof. ⁊ Berñ. ⁊ glo. xiiij. q. iiij. ſiq̃s.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſm quā poſſunt emi vel in ſolutionē acci-
pi. Et iſta inq̄t eſt cōmunior ⁊ mihi ma-
gis placet. Nam iſta emptio non eſt con-
tra aliquā legem ſcriptā: cum tñ lex ꝓhi-
beat emere raptū. C. de furtis. l. in ciuilē.
et conſequenter intelligit̃ eſſe cōceſſa. Ar-
gumentū. xiij. q. ij. ebron. Non eſt etiā cō
tra legem nature ex hoc ꝙ fenerator effi-
ciat̃ impotentior ad reſtituendū. quia ꝓ
re accipit p̄cium. aut q2 fiat iniuria domi-
no pignoris. quia ſcienti ⁊ cōſentienti nō
fit iniuria nec dolus. extra de reg. iu. li. vj
Ergo licet. Item dñi ⁊ cōmunitates vo-
lunt talia pacta eſſe rata. quia al's nullus
vellet fenerari publice: quod multū obeſ-
ſet ciuitatibꝰ: lȝ non impediāt vel ſtatuāt
quin fiat repetitio: quia tenerent̃ inſolidū:
et ſtatuentes ac obſeruantes eſſent excō-
municati. extra de vſurꝭ. ex graui. in Cle-
men. Ergo idem. et p̄cipue quia inq̄t nul-
lus doctor a me lectus hoc dicit expreſſe.
Sed contra. quia ſm Ambro. vſura eſt
rapina. xiiij. q. iiij Siquis. Raptum autē
emi nō poteſt Solu. Eſt rapina. i. q̄d illi-
cite adquiſitū. Intellige aūt niſi res ſit fu-
rata: aut ſit ſacra: que. ſ. pignori dari ne-
quit: ante factum tamen ꝓhibendum eſt.
quia materia eſt dubia. Hec omnia ille.
Cum eodem videt̃ ſentire magr̃ Petrus
bergo. q̄ viſo ſan. Tho. ij. ij. q. lxxviij. art.
iij. ⁊ iiij. q̄dl. q. vij. ar. ij. et. iiij. diſt. xv. q. ij.
ar. iiij. q. ij. dicit: ꝙ non transfert̃ dominiū
in lucro vſurario. et intellige ſi habet vſū
a ꝓprietate diſtinctum. ſed ſecꝰ in pignore
ꝓdito ratione pene poſite in cōtractu. Vn
elice iſtam concluſionem: ꝙ omnibus eſt
diſſuadenda iſta emptio ratiōe dubieta-
tis: ſed tamen nolenti deſiſtere nō eſt ne-
ganda abſolutio: nec aliq̄s poſt factū co-
gendus eſt reſtituere.

Caſus. xx.

Queritur vigeſimo vtrū
emēs blada vel alios fructꝰ tē-
pore eoꝝ vt poſtea carꝰ vēdat:
peccat: Ad hoc rñdet̃ ſm Archie. ⁊ Ray.
et Guil. ꝙ hoc lucꝝ ex ſe eſt turpe. xiiij. q.
iiij. Quicūq̄ȝ. ideo oportet ꝙ honeſtet̃ ali
quo bono fine. Si ergo quis hoc facit ad
bonum cōmunitatꝭ: vt Ioſeph. ſic ē meri
toriū: ſm Ray. Si ꝟo facit ad ꝓuiſionem
ſuam nō vt vēdat: ⁊ tamē poſtea vendit:
eſt licitū ſm Guil. Ray. ⁊ Inno. ⁊ a for-
tiori ſi facit vt inde elemoſynā faciat: dū-
modo cōitas ꝑ cariſtiā nō ledat̃: vt d̄t Ar
chie. Si ꝟo vt negociando lucret̃ vitā ſu-
am ⁊ ſuoꝝ: licet ſm Guil. maxie ſi aliō ne
gociationis genus facere neſcit et nō ha-
bet vnde ſuſtentet̃: dūmodo nō intendat
cariſtiam. Si ꝟo facit ex auaricia: vt alij
compellant̃ ab eo emere et ipſe vēdat ſuo
mō: aut ſi intēdat cariſtiā: eſt mortale ſm
Guil. ⁊ tenet̃ reſtituere paupibꝰ ſm Ray.
et. xiiij. q. v. q̄ haberis. qō ſm Guil. eſt ve-
rū de honeſtate: ſed nō de p̄cepto. Cōcor
dat p̄dictꝭ ſcūs Tho. ij. ij. d̄t: ꝙ ſm phi
loſophū j. Pol. lucrū mercatoris de ſe eſt
turpe: q2 ordinat̃ ad ſeruiēdū cupiditati:
ideo oportet ꝙ honeſto fine honeſtet̃: q̄ ē
ꝓ ſeruitio ſui: vel elemoſyna ad paupes:
vel opulentia cōitatꝭ. Et ſubdit ꝙ bonus
mercator oēs iſtos fines debet intendere
Elice ꝯcluſiones vt vis.

Caſus. xxi.

Queritur vigeſimopꝛio:
Vtꝝ liceat mercari: Ad hoc re
ſpōdeo ſm Piſanū tit̃. emptio.
et Petꝝ de Ancha. in ca. j. de vſurꝭ. li. vj.
et Archi. iij. pte. ti. viij. et ſanctū Tho. ij.
ij. q. lxxvij. et dico ꝙ cum duplex ſit com
mutatio. Vna. ſ. rei ad rem: vel rei ad pe-
cuniam ordinata ad neceſſitatē vite. Et
alia pecunie ad pecuniā: vel rei ad pecuni
am ordinata ad lucrum. Prima pertinet
ad iconomos ⁊ politicos: qui habent ꝓ-
uidere domui vel ciuitati. Secūda ꝟo ad
mercatores: vt patet. j. Polit̃. Mercator
igit̃ eſt qui emit aut vendit vt inde lucre-
tur. Querere igitur vtrum liceat merca-
ri: eſt querere vtrum liceat emere vt ven-
datur carius. Et dico ꝙ clericis hoc nō li
cet: ſm ſctm̄ Tho. et di. lxxxviij. Fornica-
rij. Laicis aūt licet eo modo q̄ dicet̃ in cō
cluſionibꝰ. Sed cōtra. quia Chryſ. ſup
Matth. d̄t ꝙ nullus debet eſſe mercator
quia nullus mercator poteſt deo placere.
diſt. lxxxviij. eijciēs. Vnde Pſ. Quoniā